

**Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta**

Anglická a americká literatura

Autoreferát disertační práce

***The Country House Revisited: Variations on a Theme
from Forster to Hollinghurst***

Autor: PhDr. Tereza Topolovská

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Petr Chalupský, Ph.D.

Praha 2016

Postavení motivu domu coby literárního symbolu, lokace, motivu či předmětu odráží jeho zásadní roli v lidském životě. Předkládaná disertační práce zkoumá literární ztvárnění typicky anglické varianty tohoto fenoménu tzv. venkovského sídla v dílech 20. a 21. století. Zároveň nahlíží vývoj a postavení této tematiky z literárně historického hlediska a sleduje určité paralely mezi obrazy venkovských sídel a pojetím bydlení ve filozofii a teorii architektury.

Součástí úvodních úvah obsažených v teoretickém rámci práce je i vykreslení soudobého kulturního, společenského a uměleckého kontextu. Z tohoto hlediska je třeba konstatovat, že tento typ osídlení je typicky spojován se šlechtou, jejíž pozice, a tím pádem i náhled na její sídla, se v průběhu 20. století s příchodem řady společenských a ekonomických turbulencí, spojovanými nejčastěji se dvěma světovými válkami, značně změnily. Vlastnictví rozlehlých a na údržbu značně náročných venkovských sídel přestalo být zejména od nástupu průmyslové revoluce výsadou aristokratů a přešlo do rukou bohatých průmyslníků. Začátkem 20. století si tito kupovali, renovovali a stavěli opulentní sídla, jejichž umístění, jakož i estetické provedení, zračily sepjetí s tradicí a přírodou a místy přímo odporovaly skutečnému původu finančních prostředků získaných finančními machinacemi nebo jako výnos ze zbrojního průmyslu, které výstavbu umožňovaly. Závratné tempo industriální výroby současně přispívalo k zamoření měst hlukem, smogem a přelidnění, čemuž se jeho hlavní strůjci vyhýbali stěhováním na venkov.

Touha po idealizovaném venkovském životě přispěla společně s rozvojem železnice k nevídanému růstu předměstí. Ve spojitosti s Londýnem mluvíme o tzv. Metroland, jehož vznik podmínilo postupné srůstání města a okolních vesniček za přispění propojení železnicí. Bytová výstavba spojená s tímto vývojem odrážela nostalgickou touhu po tradičním způsobu anglického života, a tudíž i venkovského domu. Autentičnost výsledku spojení této estetiky s velikostí stavebních parcel a nákladů, které si noví majitelé domů mohli dovolit vynaložit na bydlení, lze označit za značně pochybnou. Většina vzniklých domků jsou miniatury, možná až karikatury, svých neporovnatelně větších a okázalejších venkovských předchůdců. Nové možnosti mobility - železnice a automobilová doprava - definovaly přejíždění mezi městem a venkovem, častěji ovšem předměstím, jako nový rys střední třídy. Nebyly to ovšem pouze předměstské domky, jež odrážely touhu po tradiční, venkovské existenci, ale také rekonstruované farmy a stavení. Tento vývoj odráží především první interpretační část práce, jež se věnuje popisu takového typu osídlení pojednaném v románech *Howards End* (1910) E.M. Forstera a *The Sea, The Sea* (1978) Iris Murdoch.

Venkovská sídla šlechty a úspěšných průmyslníků z 19. století rovněž doznala ve 20. století znatelné změny. Neúnosnost ekonomické a časové náročnosti údržby ohromných,

nákladně zdobených a často minimálně obydlených prostor a jejich hrozivé poničení, ať už následkem zchudnutí majitelů, jejich nezájmem, odstěhováním a využíváním armádou, v průběhu první, druhé či obou světových válek, se promítá v jejich interpretaci soudobými autory. Jedním z těch, který se zaměřoval opakovaně na tuto tematiku, byl vášnivý obdivovatel venkovských sídel coby symbolů stability a zachování tradice Evelyn Waugh. Po nesmírně plodné poetice hrozícího zániku, spojeného s fyzickým rozpadem sídel, doprovázeným psychickým úpadkem jejich majitelů a patriarchálního společenského zřízení obecně, sahají nápadně často i autoři z počátku 21. století, jimž je zasvěcena druhá interpretační část práce. Sarah Waters, Alan Hollinghurst a Sadie Jones plní svá díla, jako např. *The Little Stranger* (2009), *The Stranger's Child* (2011) a *The Uninvited Guests* (2012), výjevy zmaru a nevyhnutelné změny, která přichází s prodejem pozemků i sídel samotných a jejich více či méně úspěšné transformace na školy, muzea nebo památníky.

Teoretická část disertační práce rozvíjí premisu široké a mnohvrstevnaté interpretace fenoménu vesnického sídla, jehož půdorysy skýtají, doslova i přeneseně, celou řadu možných směrů studia. Primárně je nicméně třeba tato sídla vnímat jako domy. Taková koncepce umožňuje jejich úspěšné nazírání skrze filozofickou koncepci filozofa Martina Heideggera a rovněž jejich fenomenologické „čtení“ navrhované filozofem a literárním kritikem Gastonem Bachelardem. Dům je vnímán jako bytostně lidský projev a zároveň prostor umožňující základní lidské aktivity. Prostor domu je prvotní, konstitutivní lidskou zkušeností, která zakládá zakoušení a poměřování všech zkušeností budoucích, jeho prostory je zásadní pro uskutečňování tzv. bydlení, jakožto pobytu mezi nebem a zemí. Původ tohoto určujícího, značně potentního pojmu, Heidegger nalézá, jak je pro něj typické, v etymologii slova samotného. Bydlení chápe jako bytí v míru na chráněném místě, jehož existenci člověk taktéž chrání a chová v úctě. Místo, jež je vyjmuto z nekonečna prostoru za pomocí hranic, má schopnost v sobě propojit zemi, nebe, božstva a smrtelníky, tedy to, co Heidegger nazývá „čtveřinou“. Místo Heidegger nadsazuje nad prostor, neboť až za jeho přispění se otevírá prostor tj. až stěny pokoje nebo domu mezi sebe zachytí prostor.

Integrační funkce domu, jako prvku soustředícího a koncentrujícího lidské vnímání a zkušenosti, se odráží v síle jeho literárního obrazu, jež je schopen na základě zakoušení neznámého prostoru přivolat asociaci zažitého, obývaného prostoru. Bachelardův náhled na poetiku prostoru domu coby kotevního prvku literatury a lidské existence, je stejně závažný, nicméně méně kontroverzní než vyznění Heideggerových děl vztahujících se k architektuře. Heideggerem zdůrazňované odmítání zásahů moderní technologie a ekonomiky do tradičního procesu stavění a rovněž uchopení vztahu mezi místem a prostorem silně ovlivnilo soudobou

architektonickou teorii a praxi. Naopak jím vyzdvihovaný vztah obyvatel k místu, místy až vylučující jejich pohyb a změnu, je bodem, k němuž je třeba přistupovat s největší možnou opatrností. Heideggerův vliv na současnou architekturu, nebo alespoň některé její proudy, je nicméně neoddiskutovatelný, stejně jako snaha o redefinici jeho určujícího konceptu bydlení. Původní chápání tohoto pojmu trvalo na jeho neměnnosti a stálosti, čímž se stávalo problematickým prakticky, eticky i sociálně. Karsten Harries, autor nejzásadnějšího díla teorie architektury posledních let, *The Ethical Function of Architecture* (1997), zdůrazňuje unikátnost tohoto konceptu, jehož ex-centrická povaha způsobuje jeho neustálé proměny a z toho vyplývající věčné hledání. Existenciální krize, jež je často u kořene zápletky prozaických děl pojednávajících venkovské sídlo, je projevem právě této snahy o autentickou existenci, tedy o bydlení. Přímé či nepřímé, fyzické nebo metafyzické ohrožení domů a jejich obyvatel zpracovávané v disertaci umocňuje ilustraci modernizovaného pojetí bydlení.

Další tematikou, kterou rozpracovává teoretický rámec práce, je vzájemné sblížení literárního a fyzického prostoru, demonstrováno vzájemným provázáním literatury a architektury. Tato tendence je doložena množstvím děl z obou oblastí, jež nejen, že dokládá ale zároveň i akcentuje toto propojení. Síla integrační funkce domu se zrcadlí v jeho schopnosti propojovat různé časové roviny. Dům, coby fundamentální typ budovy a zároveň ztělesnění bytostně lidského archetypu, je často porovnáván s řečí, nejbytostnějším lidským projevem. Výsledky srovnání se liší, nicméně současná architektura vyzdvihuje spíše jejich podobnost než rozdílnost. Hledisko současné literatury odráží toto směřování umělecky a zároveň jej literárně teoreticky zpracovává. Dům je z perspektivy tohoto vývoje ideálním průsečíkem několika směrů – teorie i praxe, architektury i literatury. Ovlivnění je vzájemné a všudypřítomné. Tam, kde hledají architekti inspiraci v literatuře a promítají ji do svých děl, promítají spisovatelé architektonické vize do literární tvorby.

Důležitost uzavřeného prostoru obecně nelze nicméně přikládat pouze Heideggerově vlivu na jeho chápání, ale rovněž jeho roli v utváření a vývoji individuality vyzdvihovaného jak současnou sociální antropologií (např. Francois de Singly), tak literárním modernismem. Toto podmínění a jistá glorifikace dočasné a cílené samoty se v literatuře promítá v dílech autorů jako E.M. Forster, Virginia Woolf, či Vita Sackville-West. Živoucí povaha domů se prolíná s důrazem na dostatek soukromí nutného k zdárnému průběhu individualizačního procesu.

Četnost jeho výskytu v literatuře vychází z pozice, jež dům zaujímá v lidském životě. Spojení mezi literárním ztvárněním venkovského sídla a jeho reálnými modely je umocněno vnímáním historie, jak jej chápou a popisují Louis Montrose, Hayden White, nebo Stephen Greenblatt. Popření jejího čistě vědeckého základu, stejně jako odmítnutí oddělování historie

od jejího fiktivního, literárního, nejčastěji románového zpracování, je shrnuto v Montrosově deklaraci „textuality historie a historicity textu“ (Montrose 8, přeloženo autorkou). I přes téměř výhradní všudypřítomnost výskytu domu v literatuře lze v rámci anglicky psané literatury vysledovat čtyři hlavní proudy, kde hraje zcela určující roli. Jedná se o tzv. „country house poem“, báseň na motivy vesnického sídla typickou pro 17. a 18. století, kde ideologicky, až myticky, ztvárňovala idealizované vztahy mezi panstvem a poddanými. Dále román na motivy venkovského sídla, jemuž Raymond Williams ve svém významném díle *The Country and the City* (1973) nevěštil dlouhého trvání. Budoucí roli venkovského sídla Williams zredukoval na pozadí detektivního příběhu. Dalším celkem je typicky irská tzv. Big House fiction, čili próza spojená s motivem rozpadajícího se sídla anglo-irské šlechty. Posledním systematickým zpracováním tematiky domu, tentokrát jako symbolu soukromého vlastnictví a potažmo i svobody, je anglicky psaná karibská próza.

Interpretační část práce je uvozena díly třech autorů edwardiánského období, jmenovitě se jedná o dvě díla John Galsworthyho, *The Country House* (1907) a *The Man of Property* (1906), úvodního románu třísvazkové ságy rodu Forsytů. Dále je nastíněn semi-autobiografický román Herberta George Wellse *Tono-Bungay* (1909) a román *Howards End* (1910) E. M. Forstera. Všechna díla pochopitelně zpracovávají motiv venkovského sídla, v první řadě jako symbolu majetku a vlastnictví, dále jako umělecké dílo či ztělesnění materiálních aspirací majitelů. Důraz na svébytnou životnost a jistou vzpurnost domů obdařených až lidskými vlastnostmi předznamenává modernistický vývoj pojetí obydlí, uzavřeného prostoru, jakož i postavení venkovského sídla a domu v literatuře 20. a 21. století.

První kapitola interpretační části disertační práce zkoumá paralely mezi dvěma díly anglické literatury, výše zmíněným *Howards End* E. M. Forstera a pozdějším *The Sea* Iris Murdoch. Mimo významnou roli, kterou hraje dům v obou dějích, jsou díla propojena i sarkastickým náhledem na snahu hlavních postav o autentickou existenci. S ohledem na cyklické uspořádání děje, jež končí přeneseně, a v případě *Howards End* i doslova, v místě, kde začal, a zároveň na umístění do období léta, jež nemusí být jediným ročním obdobím, které je v knize pojednáno, ale hraje určující roli, lze vysledovat jistou návaznost mezi těmito dvěma díly a řadou jim podobných soudobých románů zpracovávajících výrazně podobnou tematiku. Práce zkoumá tato spojení a důvody jejich vzniku a konstatuje mj. korelaci mezi obdobími, ve kterém se odehrává děj jednotlivých knih a nečastějším obdobími jejich četby, tedy létem. Nahlédnuta je i cykličnost děje a převládající poetika obou děl, která umocňuje existenciální vyznění jejich obsahu. Další oddíl kapitoly věnované *Howards End* a *The Sea*, *The Sea* se zamýšlí nad vyobrazením venkova a vysokou mírou výlučnosti, jež v obou dílech,

jakožto i v moderním chápání tento druh osídlení nabývá. Venkov je pojat jako místo odpočinku, očisty a osamocení od uspěchaných davů městských obyvatel. Právě tato koncepce akcentuje jak sociální, tak do jisté míry i ekonomickou výlučnost takového způsobu života. Tam, kde Forster varuje před zásahy do přírody, krajiny a venkovského způsobu života, pochopitelně značně idealizovaného z pohledu příslušníků vyšší třídy, městskou aglomerací a moderní civilizací, představuje Iris Murdoch značně satirizující zpodobnění snobské a tudíž i marné snahy o venkovsky autentickou, až přírodní existenci Charlese Arrowbyho. Obdobné otázky jsou předmětem současné prózy, jakož i literatury faktu, stejně jako vášnivých diskusí mezi odborníky na stránkách předních periodik typu *The Guardian*. Stejnou tematikou se zabíral i Raymond Williams ve své monografii *The Country and The City* či později Terry Gifford v *Pastoral* (1999). Ač je jejich stanovisko odlišné, tj. první z nich volá po smazání rozdílů v chápání městské a venkovské existence a druhý akcentuje jejich současné srůstání a tudíž potřeby jejich jasného oddělení, oba autoři zdůrazňují potřebu překonání rozdílů a citlivého včlenění jednotlivců do komunity. Toto stanovisko, byť odlišným způsobem, akcentují i Forster a Murdoch a ve výsledku může být chápáno jako naplnění motto *Howards End* „Only connect!“.

Poslední podkapitola této části se podrobně zabývá problémy bydlení v obou románech, mimo jiné je poukázáno na to, že idealistické snahy všech hlavních protagonistů nezdárka končí nezdarem, či dokonce obětováním okolních postav. Metaforického výhledu z titulu kapitoly je tak často dosaženo na úkor ztráty lidských životů. Právě z tohoto hravého, místy dramatického, přístupu jasně vyplývá, že u obou autorů spočívá ve schopnosti tvorby mnohovrstevnaté variace na téma venkovské existence a přenesené i ekologického zaujetí, nikoliv jejich zjednodušené, idealizované podoby. Odmítání existence domněle, záměrně a uměle odříznuté od zbytku komunity a pokusů o dosažení stabilně ideálního stavu se obtiskuje v celkovém ironizujícím vyznění obou děl. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že závěry *Howards End* a *The Sea, The Sea* rezonují se závěry a zároveň i východisky soudobé architektonické teorie a praxe, které kladou důraz na nemožnost pevného uchopení a neměnnosti bydlení a zároveň na potřebu zasazení architektury do širšího kontextu komunity, která ji dotváří.

Druhá kapitola interpretační části práce se zabývá venkovskými sídly v původním slova smyslu. Páteřním dílem analýzy je román *The Stranger's Child* současného anglického prozaika Alana Hollinghursta. Jeho výstižná interpretace tohoto zásadního fenoménu anglické kultury je možno vnímat jako barvitou mozaiku celé řady odkazů na množství literárních děl, sahajících od básně Alfreda Tennysona *In Memoriam of A.H.H.* z níž si dílo vypůjčilo název,

přes E.M. Fostera a Evelynu Waugha až k autorovým současníkům.

Stejně jako předchozí kapitola vycházela z detailní analýzy zpochybňování jednoznačných řešení existenciálních problémů přestěhováním se do idylické krajiny venkova, i Hollinghurst přichází s jistou mírou subverze. Autor opakovaně a trefně podkopává patriarchální řád, na němž je založena koncepce a autorita venkovského sídla, čímž zesiluje efekt díla coby soudobého komentáře kulturní a zejména literární historie. Corley Court, ústřední venkovské sídlo rodiny Valanců, není místem, kde by se dle očekávání odehrával úvod a závěr románu. Tím je předměstský domek rodiny Sawlů, nazvaný příhodně „Two Acres“. Důležitost této vilky obklopené, rozlohou zanedbatelným, pozemkem paradoxně zcela zastíní monstrózní viktoriánské sídlo. Právě ona se stane předmětem neuvěřitelně populární básně předčasně zemřelého Cecila Valance. Historie básně, domnělého důkazu lásky Cecila a Daphne, která by měla tvořit jádro románu, je ve skutečnosti ozvěnou vzplanutí dvou univerzitních studentů, Cecila a George. Krása letního večera, jež uvozuje děj knihy a estetická převaha vnějšku nad vnitřkem odkazuje na Forsterovo etické pojetí této dichotomie, zastoupené již v předchozí kapitole interpretační části, v tomto oddílu zkoumané zejména na příkladu románu *Maurice* (1913, záměrně vydáno posmrtně 1971). Dalšími příklady Hollinghurstova propojení novátorského a tradičního přístupu k venkovskému sídlu a s ním spojené poetiky je například ztvárnění hostů, přípravy pohoštění či nepřítomnost dominantních otcovských postav a pojetí postavy interiérové návrhářky Evy Riley.

Téma architektury je předznamenáno kapitolou věnovanou tradičnímu, mužnému obrazu architektů v próze, která stručně nastiňuje kulturní kořeny tohoto vzorce vnímání na textu soudobého architekta Joela Sanderse. Jeho esej zkoumá rozdíl mezi mužským a ženským principem v architektuře a bytovém designu a volá po hybridní formě, jež by překlenula reduktivní vnímání jednotlivých rolí a principů. Hollinghurstova postava bytové návrhářky Evy Riley je z tohoto hlediska jedním z prvních literárních kroků vedoucím k překonání stereotypu. Architektura se vrací v další podkapitole explicitně věnované různým stavebním úpravám venkovských sídel. Ta jsou v současné próze často popisována jako „viktoriánské obludnosti“, ke kterým jejich majitelé, z části z důvodu jejich ošklivosti, nemají žádný vztah a opouští je. Celkově je ale třeba konstatovat chápání viktoriánské neogotické architektury coby symbolu citlivosti a spojení s minulostí odlišující jednotlivé postavy *The Stranger's Child*. Vzhledem k architektonickému vývoji a době, kam jsou díla dějově zasazena, je krajně zajímavá absence zmínek modernistické architektury. Důvody její nepřítomnosti jsou zkoumány za přispění děl mj. Nikolause Pevsnera. Architektonický exkurz se uzavírá úvahou nad souvztažností často používaného tropu lodi a domu s heterotopií jak ji definoval Michel

Foucault.

Poslední oddíl interpretační části se vztahuje k několikrát zmíněnému tématu běhu času. Centrálním dílem analýzy je ponejprv variace na gotické téma, román *The Little Stranger* současné autorky Sarah Waters a dále část *Burnt Norton* (1936) z básnického souboru *Four Quartets* (1943) modernisty Thomase Stearnse Eliota. První jmenované dílo je mistrnou studií úpadku a postupného fyzického a metaforického rozkladu této instituce neodmyslitelně spjatého s kulturním, historickým, společenským a ekonomickým vývojem spojeným s venkovskými sídly zejména ve dvacátém století. Jak kapitola dokládá na příkladu literárních současníků i předchůdců, tento způsob uchopení hrozícího rozpadu je příznačný pro literární ztvárnění venkovského sídla. Byl to snad právě příkrý kontrast mezi zašlou slávou a současným dezolátním stavem, jenž inspiroval T.S. Eliota ke kompozici básně pojednávající o plynutí času, či spíše o věčném „uvěznění“ v přítomném okamžiku. Tento motiv rozvíjí i Evelyn Waugh ve svém předválečném díle *The Handful of Dust*, jehož titul odkazuje na další slavnou Eliotovu báseň *Waste Land*. Neschopnost uchopit čas a vzdorovat jeho toku pojímá i Henry James ve své povídce *The Great Good Place* (1909). Je nutné zdůraznit, že dům v pozadí této povídky nápadně připomíná venkovské sídlo. Zásadním spojujícím prvkem zdůrazňovaným všemi díly zkoumanými v této části práce je doslovná i přenesená křehkost venkovského sídla jako takového a zároveň i ohrožení jeho postavení, které se odráží v jeho pojetí, jakož i stupni abstrakce, jež doložil a současně i akcentoval Malcolm Kelsall výběrem názvu své, pro toto téma zásadní, monografie. *The Great Good Place: The Country House and its Literature* jasně odkazuje na výše zmíněnou povídku Henryho Jamese a dokazuje, že charakter venkovského sídla v kontextu konce 20. a začátku 21. století přerůstá v myšlenkový koncept, či „thing of spirit“ (Kelsall 6).

Velikost a postavení venkovských sídel ve společenském, kulturním a politickém rámci 20. a 21. století je činí výraznými, nicméně do jisté míry zranitelnými, což odráží i jejich současné literární ztvárnění. Na druhou stranu ztotožnění jejich obyvatel či obdivovatelů a zápas, který často svádí o jejich přežití, je další ilustrací soudobého pojetí bydlení. Takové chápání činí venkovské sídlo ideálním nástrojem komentáře koncepce bydlení coby výsostně autentické, avšak primárně prchavé a obtížně uchopitelné a replikovatelné aktivity a zároveň zajišťuje jeho budoucí pozici v kulturním, společenském, jakož i literárním kontextu.

Použitá literatura:

- Ackroyd, Peter.** *Hawksmoor*. [1985] London: Penguin Books, 2010.
- Bachelard, Gaston.** *The Poetics of Space*. [1958] Boston: Beacon Press, 1994. Print.
- Blaser, Werner.** *Mies van der Rohe*. London: Thames and Hudson Ltd, 1972. Print.
- Bowen, Elizabeth.** *The Hotel*. [1927] Harmondsworth: Penguin Books, 1943. Print.
- . *The Last September*. [1929] London: Penguin Books, 1943. Print.
- . *The House in Paris*. [1935] New York : Knopf, 1936. Print.
- . *Bowen Court & Seven Winters*. London: Vintage Books, 1999. Print.
- Bradbury, Malcolm.** *The Modern British Novel*. London: Penguin Books, 1994. Print.
- . *The Atlas of Literature*. London: De Agostini Editions Griffin House, 1996. Print.
- Bryson, Bill.** *At Home. A Short History of Private Life*. London: Random House, 2010. Print.
- Camus, Albert.** *A Happy Death*. [written 1936 - 38] [published 1971] New York: Vintage Books, 1973. Print.
- Case, Thomas.** "Preface" *The Advancement of Learning and The New Atlantis*. London: Oxford University Press, 1913. Print.
- Černá, Iveta, Černoušková, Dagmar.** *Tugendhat – Ludwig Mies van der Rohe's Commission in Brno*. Brno: Brno City Museum, 2011. Print.
- Chalupský, Petr.** *The Postmodern City of Dreadful Night. The Image of the City in the Works of Martin Amis and Ian McEwan*. Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller, 2009. Print.
- . "Valuable and Vulnerable – The City in Ian McEwan's *Enduring Love* and *Saturday*." *Prague Journal of English Studies*, Vol.1, No.1, 2010. 25-41. Print.
- . "The Urban Pastoral: Hybridisations in Jim Crace's *Arcadia*." *Litteraria Pragensia*. Vol.20, Issue 40, 2010, 38 -54. Print.
- . "Like a Furnace Burning and Turning" – London in Peter Ackroyd's *The Great Fire of London*." *World Journal of English Language*, Vol.3, No.1, 2013. 11-22. Print.
- Cook, Olive.** *The English Country House, an Art and a Way of Life*. London: Thames and Hudson, 1974. Print.
- Day, Christopher.** *Spirit&Place. Healing Our Environment*. London: Routledge, 2002.

Print.

De Botton, Alain. *The Architecture of Happiness.* [2006] London: Penguin Books, 2007.

Print.

De Certeau, Michel. *The Practice of Everyday Life.* Berkeley: University of California Press, 1984. Print.

DeLillo, Don. *The Body Artist.* [2001] London: Picador, 2011. Print.

De Singly, François. "Have a Room of One's Own. On Relation between Space and Personal Identity." *Sociální studia.* Fakulta sociálních studií Masarykovy university. No.4, 2009. 13-22. Print.

Dimbleby, David. *How We Built Britain.* London: Bloomsbury Publishing, 2007. Print.

Farrell, James Gordon. *Troubles* [1970] London: Fontana Paperbacks, Flamingo, 1984. Print.

Eliot, Thomas Stearns. *Four Quartets.* [1943] London: Faber and Faber, 1963. Print.

Fierro, Annette. *The Glass State: The Technology of the Spectacle, Paris, 1918 – 1998.* Cambridge: The Massachusetts Institute of Technology Press, 2003. Print.

Ford, Maddox Ford. *Parade's End.* [1928] London: Campbell, 1992. Print.

Forster, Edward Morgan. *Where Angels Fear to Tread.* [1905] London, Penguin Books, 2007. Print.

---. *A Room with a View.* [1908] London: Penguin Books, 2000. Print.

---. *Collected Short Stories.* [1909] London: Penguin Books, 1987. Print.

---. *Howards End.* [1910] London: Penguin Books, 2000. Print.

---. *A Passage to India.* [1924] London: Penguin Books, 2005. Print.

---. *Two Cheers for Democracy.* [1951] London: Penguin Books, 1965. Print.

---. *Maurice.* [written 1913 -14][revised 1959-1960][first published 1971] London: Penguin Books, 2005. Print.

Foucault, Michel. *Discipline and Punish: the Birth of the Prison.* [1975] New York: Random House, 1979. Print.

---. "Of Other Spaces." [1967] In *Diacritics.* Vol. 16, No.1, 1986. 22-27. Print.

- Fowles, John.** *The Collector*. [1963] London: Vintage, 2004. Print.
- Frampton, K.** *Modern Architecture. A Critical History*. London: Thames and Hudson, 1994. Print.
- Franková, Milada.** *Human Relationships in the Novels of Iris Murdoch*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. Print.
- Fransman, Karrie.** *The House that Groaned*. London: Square Peg, 2012. Print.
- Galsworthy, John.** *The Forsyte Saga. Volume 1*. [1906, 1920, 1921] London: Penguin Books, 2001. Print.
- . *The Country House*. [1907] London: William Heinemann Ltd., 1934. Print.
- Gifford, Terry.** *Pastoral*. London: Routledge, 1999. Print.
- Girouard, Mark.** *A Country House Companion*. New Haven: Yale University Press, 1987. Print.
- Harries, Karsten.** *The Ethical Function of Architecture*. Cambridge: The Massachusetts Institute of Technology Press, 1997. Print.
- . "Is Stone Today 'More Stone than it Used to Be'? Matter, meaning and Mind in Architecture. In *Matter and Mind in Architecture*. Jyväskylä: Alvar Aalto Foundation, writers and Building Information Ltd, 2000. 10-24. Print.
- Hart, Vaughan.** *Sir John Vanbrugh: Storyteller in Stone*. New Haven: Yale University Press, 2008. Print.
- Hartley, Leslie Poles.** *The Go-Between*. [1953] London: Penguin Books, 1999.
- Head, Dominic.** *Modern British Fiction, 1950-2000*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. Print.
- Heidegger, Martin.** *Poetry, Language, Thought*. New York: Perennial Classics, 2001. Print.
- . *Basic Writings*. London: Routledge, 2011. Print.
- Hilský, Martin.** *Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2010. Print.
- Hollinghurst, Alan.** *The Stranger's Child*. London: Picador, 2011. Print.
- Hodrová, Daniela.** *Poetics of Places, Chapters from Literary Thematology [Poetika míst, Kapitoly z literární tematologie]* Praha: H&H, 1997. Print.

---. "An Abode." *Sensitive City : (Essays from Mythopoetics)* ["Příbytek" in *Citlivé město : (eseje z mytopoetiky)*] Praha: Akropolis, 2006. Print.

Hogenová, Anna. *How do we care for our soul?* [Jak pečujeme o svou duši?] Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2008. Print.

Holl, David. *Parallax.* Princeton: Princeton Architectural Press, 2000.

Howard, Elizabeth Jane. *The Light Years.* [1990] London: Pan Books, 1991. Print.

Ibsen, Henrik. *The Master Builder.* [1892] Whitefish, Montana: Kessinger Publishing, 2010. Print.

Ishiguro, Kazuo. *The Remains of the Day.* [1989] London: Faber and Faber, 1993. Print.

---. *Never Let Me Go.* [2005] London: Faber and Faber, 2006. Print.

James, Henry. *The Portrait of a Lady.* [1881] Ware: Wordsworth Edition, 1996. Print.

---. *English Hours. A Portrait of a Country.* [1903] New York: Tauris Parke Paperack, 2011. Print.

Jones, Sadie. *The Uninvited Guests.* [2012] London: Vintage, 2013. Print.

Kelsall, Malcom. *The Great Good Place: The Country House and English Literature.* New York: Columbia University Press, 1993. Print.

Koch, Hermann. *Summer House with Swimming Pool.* [2014] London: Hogarth, 2015. Print.

Kreilkamp, Vera. *The Anglo-Irish Novel and the Big House.* New York: Syracuse University Press, 1998. Print.

Lampecht, Barbara. *Richard Neutra. Survival through Design.* Köln: Taschen, 2009. Print.

Le Corbusier. *Towards a New Architecture.* [1927] London: The Architectural Press, 1976. Print.

Lessing, Doris. "To Room Nineteen." *The Norton Anthology of Short Fiction. Third Edition.* Ed. R.V. Cassill. New York: W.W. Norton & Company, Inc., 1981. 875 – 903. Print.

Liddell, Robert. "Galsworthy contrasted with Henry James." *A Treatise on the Novel,* [1947] London: Jonathan Cape, 1955. 125-6. Print.

Lively, Penelope. *City of the Mind.* London: Penguin Books, 1992. Print.

Loos, Adolph. "Ornament and Crime." *Ornament and Crime.* [1908] Riverside, California: Ariadne Press, 1997. 19-24. Print.

Lucas, John. "The Sunlight on the Garden." *Seeing Double, Revisioning Edwardian and Modernist Literature*. Ed. C.M. Kaplan A.B. Simpson, London: Macmillan Press, 1996. 59-75. Print.

Mandler, Peter. *The Fall and Rise of the Stately Home*. New Haven & London: Yale University Press, 1997. Print.

Mawer, Simon. *The Glass Room*. London: Little, Brown, 2009. Print.

McCormick, Frank. *Sir John Vanbrugh: The Playwright as Architect*. University Park: Pennsylvania State University Press, 1991. Print.

McEwan, Ian. *Amsterdam*. [1998] London: Vintage Books, 1999. Print.

---. *Atonement*. [2001] London: Vintage Books, 2002. Print.

McKean, John. *Pioneering British High-Tech (Architecture 3s)*. London: Phaidon Press, 1999. Print.

Mies van der Rohe, Ludwig. *Building*. [Stavění.] Praha: Arbor Vitae, 2000. Print.

Miller, Sue. *The Arsonist*. London: Vintage, 2014. Print.

Moore, Rowan. *Why We Built*. London: Picador, 2012. Print.

Montrose, Louis. "Renaissance Literary Studies and the Subject of History." *English Literary Renaissance* Vol.16, Issue.1, 1986. 5-12. Print.

Murdoch, Iris. *The Sea, The Sea*. [1978] London: Vintage, 1999. Print.

Naipaul, V. S. *A House for Mr Biswas*. [1961] London: Penguin Books, 1992. Print.

Pallasmaa, Juhani. *The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses*. Chichester: Wiley, 2012. Print.

Patočka, Jan. "Fifth Essay: Is technological Civilization Decadent, and Why?" *Heretical Essays in the Philosophy of History*. Transl. Erazim Kohák. Ed. James Dodd. Chicago and La Salle, Illinois: Open Court Publishing Company, 1996. Print.

Pevsner, Nikolaus. *The Sources of Modern Architecture and Design*. London: Thames and Hudson, 1968. Print.

---. The Englishness of English Art. *London: Penguin Books, 1984. Print.*

Poe, Edgar Alan. *The Fall of the House of Usher and Other Stories*. London: Penguin Books, 2011.

Sage, Lorna. *Women in the House of Fiction: Post-war Women Novelists.* London: Macmillan, 1992.

Ed. Saggini, Francesca and Soccio, Anna Enrichetta. *The House of Fiction as the House of Life: Representations of the House from Richardson to Woolf.* Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2012. Print.

Sackville-West, Vita. *All Passion Spent.* [1931]London: Virago Press, 1986. Print.

Shakespeare, William. *Much Ado about Nothing.* London : Methuen Drama, 2006. Print.

---. *Shakespeare's Sonnets.* London : Thomson Learning, 2007. Print.

Sharr, Adam. *Heidegger's Hut.* Cambridge, Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology Press, 2006. Print.

---. *Heidegger for Architects.* New York: Routledge, 2007. Print.

Spurr, David. *Architecture and Modern Literature.* Ann Arbor: The University of Michigan Press, 2012. Print.

Ed. Steffens, Jo. *Unpacking my Library: Architects and Their Books (Unpacking Series).* New Haven: Yale University Press, 2009. Print.

Stone, Wilfred. "Howards End: Red-bloods and Mollycoddles." *The Cave and the Mountain, A Study of E.M. Foster.* Stanford: Stanford University Press, 1966. 234-275. Print.

---. "Forster, the Environmentalist". *Seeing Double, Revisioning Edwardian and Modernist Literature.* Ed. C.M. Kaplan A.B. Simpson, London: Macmilan Press, 1996. 174-192. Print.

Stoppard, Tom. *The Invention of Love.* London: Faber and Faber, 1998. Print.

Straub, Emma. *The Vacationers.* New York: Riverhead Books, 2014. Print.

Ed. Tichá, Jana. *Architektura: tělo nebo obraz?* Praha: Zlatý řez, 2009. Print.

Topolovská, Tereza. "The Glass Room: Architecture as a Poetic Emotion". *Prague Journal of English Studies*, Vol. 2, No. 1, 2013. 65-79. Print.

---. "On the Analogy between the Language of Architecture and Language of Literary Work: The Role of Conception of Architecture in Generating the Poetics of *The Glass Room.*" *Filologické studie.* Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2013, 15-31. Print.

---. "Days of Peculiar Splendour: *Howards End* and *The Sea, The Sea* in the Context of Summer House Fiction." *English Language and Literature Studies.* Toronto: Canadian Center

of Science and Education. Vol.5, Issue 3, 2015, 1-12. Print.

Traversi, Derek. *T.S. Eliot: The Longer Poems*. New York: Hartcourt Brace Jovanovich, 1976. Print.

Ed. Troy, Charlotte. *Home Sweet Home.102. An anthology*. London: C.T. Editions, 2004. Print.

Walsh, Helen. *The Lemon Groove*. London: Tinder Press, 2014. Print.

Walzer, Michael. "Liberalism and the Art of Separation." *Political Theory*, Vol. 12, No.3, August 1984, 315-330. Print.

Waters, Sarah. *The Little Stranger*. [2009] London: Virago Press, 2010. Print.

Waugh, Evelyn. *Vile Bodies*. [1930] London : Penguin Books, 1938. Print.

---. *A Handful of Dust*. [1934] London: Penguin Books, 2000. Print.

---. *Brideshead Revisited*. [1944] New York: Back Bay Books, 2008. Print.

Wells, H.G. *Tono-Bungay*. [1909] London: Penguin Books, 2009. Print.

White, Hayden. *Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism*. Baltimore and London: John Hopkins University Press, 1978. Print.

Williams, Raymond. *The Country and the City*. [1973] London: The Hogarth Press, 1993. Print.

Ed. Wilk, Christopher. *Modernism. Designing a New World*. London: V&A Publishing, 2007. Print.

Woolf, Virginia. *Orlando: A Biography*. [1928] London: Penguin Books, 2006. Print.

---. *Contemporary Writers*. London : Hogarth Press, 1965. Print.

---. *A Haunted House: The Complete Shorter Fiction*. London: Vintage Books, 2003. Print.

---. *A Room of One's Own*. [1929] London: Penguin Books, 2000.

Zimmerman, Claire. *Mies van der Rohe. The Structure of Space*. Köln: Taschen, 2009. Print.

Přednášky a konferenční příspěvky

Hammer – Tugendhat, Daniela. “The Tugendhat House and its Inhabitants” [“Das Haus Tugendhat und Seine Bewohner”] lecture pronounced on the occasion of the cycle of Pražské rozhovory organized by Das Österreichische Kulturforum Prag. Prague, Czech Republic. 1 October 2012. Lecture.

Topolovská, Tereza. “As a ship in the night: On the Productivity of the Metaphor of a Ship in Modern British fiction.” The 10th Brno Conference of English, American and Canadian Studies. Brno, Czech Republic. 6 February 2015. Conference paper.

Internetové zdroje

Brooke, Robert. “The Soldier.” [1914] *Poetryfoundation.org*. Poetry Foundation, 2015. Web. 12 Dec. 2015.

Crown, Sarah. “A Life in Books – Simon Mawer.” *The Guardian*. 3 October 2009. Web. 1 Nov. 2010.

Day, Elizabeth. “Elizabeth Jane Howard: ‘I’m 90. Writing is what gets me up in the morning.’” *The Observer*. 7 April 2013. Web. 29 July 2013.

Doward, Jamie. “England’s Pastoral Symphony – a Celebration of the Country garden.” *The Guardian*, 10 January 2016. Web. 10 January 2016.

Elvy, Michelle. “Interview with Keri Hulme.” *Flash Frontier*. 22 Nov. 2012. Web. 10 October 2014.

Higgins, Bernadette. “Czech History Through a Glass Darkly.” Radio Praha. *Czech Books*. 22 Nov. 2009. Web. 14 March 2010.

James, Henry. “The Great Good Place.” [1909] State University of New York, New Platz, 2014. Web. 23 July 2014.

Jonson, Ben. “To Penshurst.” *Poetryfoundation.org*. Poetry Foundation 2014. Web. 14 Nov. 2014.

Kunzru, Hari. “The Stranger’s Child by Alan Hollinghurst.” *The Observer*. 25 June 2011. Web. 28 March 2012.

Mawer, Simon. “Science in Literature.” [2005]. *Simonmawer.com*. 6 November 2012.

---. "Diagonal Lives." *The Guardian*. 23 Jan. 2010. Web. 1 Dec. 2010.

"**McEwan, Ian.**" *The Guardian*. 22 July 2008. Web. 11 Aug. 2012.

Monbiot, George. "I love nature. For this I am called bourgeois, romantic – even fascist." *The Guardian*. 8 July 2013. Web. 16 July 2013.

Moss, Stephen. "Alan Hollinghurst's: Sex on the Brain." *The Guardian*. 18 June 2011. Web. 28 March 2012.

Poole, Steven. "Is our love of nature writing bourgeois escapism?" *The Guardian*. 6 July 2013. Web. 16 July 2013.

---. "I belong in a field." *Stevenpoole.net*. 6 July 2013. Web. 11 October 2014.

Purdon, James. "The Glass Room by Simon Mawer." *The Observer*. 25 April 2010. Web. 4 October 2010.

Robbins, Martin. "Class and the Countryside." *The Guardian*. 9 July 2013. Web. 21 July 2013.

Sanders, Joel. "Curtain Wars. Architects, Decorators, and the Twentieth-century Domestic Interior." *Harvard Design Magazine*, Harvard University Graduate School of Design, no. 16, S/S 2002. Web. 22 February 2012.

Sansom, Ian. "Design for living." *The Guardian*. 24 Jan. 2009. Web. 1 November 2010. Spatial Perspectives Conference. –spatialperspectives. 2012. Web. 28 Dec. 2014.

Tait, Theo. "The Stranger's Child by Alan Hollinghurst, Review." *The Guardian*. 17 June 2011. Web. 28. March 2012.

Tennyson, Alfred Lord. "In Memoriam A.H.H." *Bartleby*. Bartleby 2015. Web. 13 Dec. 2015.

The Oxford Companion to New Zealand Literature Eds. R. Robinson and N. Wattie. "Keri Hulme." New Zealand Book Council. Web. 10 Oct. 2014.

Vine, Richard. "Downton Abbey Review: The Glorious Fantasy of Britain Comes to an End." *The Guardian*. 26 Dec. 2015. Web. 28 Dec. 2015.

Visit England Website. Web. 27 Dec. 2015.

Weldon, Fay. "Weekend." *Teachingenglish.org*. Teaching English, 2013. Web. 12 Aug. 2013.

